

ventu. *Sermones* de Nativitate Domini, de Epiphania, de cœna Domini, de Septuagesima, de ramis Palmarum. *Passionem S. Lucii pape*. Ex his *Vita S. Secundini* edita est ab Ughello, tom. I. *Italiae sacræ*, pag. 1536. Et carmen elegiacum in ejus laudem, quod incipit :

Adsit totu tuis festis festiva diebus,

p. 1541, et *Hymnus sapphico* carmine, cujus initium *Christe Rex regum, pretium piorum* pag. 1542 seq. *Vitam S. Lucii I pape* A. 255 defuncti, sed extrema parte mutilam, ex ms. Casinensi vulgavit Henschenius in *Actis Sanctorum*, tom. I Martii die 4, p. 304-307. Cætera in lucem proferre promiserat an. 1655 Joan. Baptista Marus, notis ad Petrum Diaconum, sed morte præventus aliis hæc edenda reliquit.

[Acta inventionis S. Secundini, non vero illius Vitam edidit primus omnium Ughellius; eandem, aliquantisper tamen diversam e ms. codice repro:luxit Bollandus ad diem 11 Febr. Utramque ab autographo Cassinensi nonnihil discrepare monet Gattola, *Histor. Cassin. Sæcul. VI.* pag. 187. In præfatione præsertim discrimen illud notatur. Quo enim loco Bollandi editio præfert : *Coepiscope sancte*, ex quo episcopalis dignitas Gauferio assereretur sincerus auctoris codex (in Cassinensi bibliotheca servatus, ut credo) legit *Episcopo sancte*. Ita vero legendam, quamvis etiam in edito Gattolæ mendo typographi sit : *Coepiscopo sancte*, idem Gattola monet. Mansi.]

CARMINA GUAIFERII

CASINENSIS MONACHI

(Partim primus edidit, partim edita recognovit dominus OZANAM in libro supra laudato : *Documents inédits*, etc., pag. 272-287.)

I.

Versus in laudem Psalterii.

Verba tene vitæ; quæ Verbum, vita, notavit,
Regia lingua tulit, de cujus semine regis
Rex regum mundo voluit sine semine nasci.
His ergo libeat, quibus utens vixeris, uti :
Ipse per hæc vitam qui protulit ipse recepit,
Factus et exemplum, scelерum qui morte labarent
Ad vitam docuit virtutum posse reverti,
Ac velut emeritos ad præmia digna citari.
Sed fletu, gemitu, lacrymis imiteris oportet
Cui par esse velis venia, virtute, triumpho :
Qualiter admissum desiebat qui comedebat
Ut panem cinerem, miscebat pocula fletu!
Quamque gemebat et hærebat, cui sumere panem
Exciderat gemitu, gemitu quoque qui rugiebat
Præ nimio cordis, lacrymarum quanta profudit
Flumina, non alio qui stratum fonte rigabat
In noctes, scelерum lacrymas æquabat acervol
Quo desiderio, quo flendi flebat amore
Cui lacrymæ panes, habitatio, deliciæque,
Cui lacrymæ potus noctesque diesque fuere!
Diluvium hic lacrymas, lacrymas appellat abyssum,
Quod nec diluvium plus diluit his, nec abyssus
Altior est, tetram penetrant quæ mentis abyssum.
Hoc in diluvio Domino vicinius hæres :
Hoc habitat Deus, invocat hæc et abyssus abyssum.
Scilicet amplexat pietatis cuncta profundum.
His vates lacrymis lacrymas evasit Averni :
His veniam meruit, virtutibus et reparari,
His nive candidior fieri, mundisque creatis
Visceribus, rectus his spiritus est renovatus.
His Deus inspicitur, his spiritus almus habetur,
Hisque salutaris redduntur gaudia Patris.
His quoque qui Pater est confirmat Spiritus : hæc
[sunt
Lætitia summæ quæ gignunt semina fruges :

A Hæc sunt vitales quæ mittunt germina fructus,
Fertque salutiferos talis plantatio botros.
Ecce magisterium debenti flere reatum :
Ecce rudimentum sperandi; norma cavendi.
Peccasti, reus es, desse cum rege reatum :
Saucius es graviter, spera cum vate salutem.
Justus es, inde cave : quis enim vel justior isto
Justitiæque fuit dilector Omnipotentii,
De cujus fructu ventris, cui sidera sedes
Sede super propria juravit se positurum,
Et posuit; quem præcipuo testatur amore
Servum sæpe suum proprioque oleo se unguente
[perunctum?

Sed magna tantus vir corrui ista ruina :
Mox tamen unde ruit mœrore levante resedit.

B Tu tamen audita venia peccare recusa,
Vel quia non tantos valeas tolerare labores,
Vel quia pugnet ad hoc fragilis brevitas vitæ,
Et quia non tantæ virtutis es ante reatum,
Ut vitis careas, virtutibus ut renitescas,
Utque beatorum felici sorte fruaris.
Hic docet in proprio loca per diversa libello :
Pestis avaritiæ fons et caput est vitiorum,
Quæ partim rerum, partim cupiens et honorum,
Hinc et perfidiam, sordes, insomnia, curas,
Commenta, fraudes, homicidia, furta, rapinas,
Cæteraque innumeram generat generantia prolem
Illinc invidiam, contemptum, bella, furores,
Id genus et reliqua creat arriplo germine feta.
Hinc alios spoliat spoliis, quibus ipsa gravetur;
Inde suos, alios ut ditet; vendita quorum
C Lingua graves vitis clamet virtute refertos.
Illinc occultis jaculis, hinc sævit apertis,
Membra lupina gerens, speciem hinc affectat ovi-
[uam.
Nil habet hæc pensi turpis vel fœda videri,
Vertice verticibus tot vipera crescit utroque !

Sic et pestiferum diffundet utrinque venenum,
Sint ut ab ingenuo mala cuncta fluentia fonte.
Perde biceps monstrum, proles monstrosa peribit;
Et duplici duplex, et summo maxima virtus
Succedit vitio dilectio larga rapaci.

Virtutum caput est hæc, et caput hoc vitiorum :
Sicut in hoc vitio vitium concluditur omne,
Sic et in hac omnis virtus virtute tenetur.
Certe si linguis hominum, angelicisque loquaris
Hanc et non habeas, es ut æra sonantia factus.
Si vates fueris, mysteria cunctaque noris
Sciri quæque valent, habeas omnemque fidem sic
Ut transferre queas montes, tamen hac sine nil es.
Si tua pauperibus res omnis distribuatur,
Sive tuum corpus tradatur ut ardeat igni,
Hanc et non habeas virtutem, nil tibi prodest.
Non est impatiens, non ambitiosa; benigna est :
Non hæc oerberam agit, non hæc quæ sunt sua

[quærit,

Non irritatur, non inflatur : meditatur
Tantum quæ bona sunt, vero congaudet, iniquo
Haudquaquam gaudet, non invidet, omnia credit,
Omnia suffert, omnia sustinet, omnia sperat.
Excidet hæc nunquam : non evacuabitur unquam
Sive prophetia cesset, sive scientia, sive
Linguae cessabunt : manet hæc dum spesque fides-

[que est;

Cumque transierint, major sine fine manebit.
Hanc imiteris, ames; hunc amplectaris amorem
Hanc tota virtute colas, habeas, teneasque,
Cujus flamma, modum numerum si vincat et om-
nem,
Congeriem scelerum, stipulam velut ignis, adurit;
Cujus dulcedo quodam dulcore superni
Nectaris obdulcat mentes, omnisque futura
Quendam lætitiæ sapit hic et in orbe saporem,
In terris positos videas ut in æthere locatos.
Illic in martyribus habet insuperabile robur,
Illic in virginibus tenet inviolabile votum :
Ungula torturæ, gladius, rota, verbera, flammæ,
Omneque pœnarum genus hoc superatur amore,
Hic amor, hic pugnat, hic vincit et ipse triumphat;
Laurea martyribus hinc, virginibusque corona est :
Omnibus hinc justis merces datur ampla laboris.
Hujus et, o quisquis legis hæc, repletus amoris,
Redde preces merito, cujus tibi ceu sibi scriptum
Hoc opus est opera; nam si memoreris alius,
Et Deus ipse tui memorabitur : hujus amoris
Jus dat, ut hoc alios quo juveris, ipse juveris.

II.

De miraculo illius qui seipsum occidit.

Mortis in immanem te mersit culpa ruinam,
Christi mors erexit, homo. Mors sola redemit,
Sola dedit vitam, sola spem, sola salutem.
Sed tu tantæ spem vitæ, bona tanta salutis
Oblitus, repetis quæ te traxere trahuntque
Sub captivantis crudelia jura tyranni.
At jam non moritur Christus de morte resurgens,
Et sacrosanctum, cujus tibi pœna salutis

A Causa fuit, clavi, flagra, crux et lancea corpus
Jam non afficient : cruor ille salutariter ultro
Non fluet; aut tumulo Christus, tua vita, secundo
Claudetur; barathra nec descendetur in ima
A tenebris animus revocatus lucis ad ædem.
Quis novus ergo modus fuerit quo tam miserando
Eripiare jugo? Repetiti fortius arctant
Nexus, et carcer serat æretius ac religatus,
Vis minor et major (sic), graviorque secunda ruina.
Tanta nec ulterius patientia conteret hostem,
Nec mors morte semel veriens jam morte peribit.
Hinc tamen, hinc spera. Cujusnam vita triumphat
Vita triumphabit, nec non in æthere vincet
Qui vicit tumulo. Nam sic semel illa beati
Sanguinis unda ferum restrinxit fusa draconem,
B Ut qui sorbuerat diris jam faucibus orbem,
Ipse sub orbe gemat, nec jus quoque possit haberi
In quemquam, velut ante, suam, surgente ruinæ
Quo surgunt : hominum. Solum dominatur in illos
Quos non pœniteat scelerum, vel credere nolint.
Ergo salutaris stola quem pretiosa lavacri,
Et nive candidior Phœboque micantior ipso,
Textit, spe certus, cum te tua crimina fuscent,
Intercedentes ad Christum dirige mistas
Cum gemitu lacrymas. Sat enim nunc tergere sor-

[des

Immensas scelerum lacrymæ gemitusque valebunt.
Nec modo confesso veniam lamenta parabant;
Præmia restituent commissa perdita culpa.
Nec per multa fides longeque vetusta petatur :
C Est satis exemplo quod nostro contigit ævo
Multiplex mirumque modo, numero tamen unum,
Spem lapsis magnam, cautelam stantibus addens.

Gallorum cœtus partes qua fulget Iberas,
Corpus apostolicum gentis de more petebat,
Ut devotus amor, sacra dum loca viseret, ipsa
Asperitate viæ scelerum se mole levaret.
Quorum, naturæ persimplicis et puerilis
Unus erat, facilis quo velles flectere flecti
Hos ut ad hospitium jam tardior hora cogit,
In partem simplex divertit ab agmine solus,
Dimotusque via modicum, fraudisque dolique
Invenit auctorem, juvenilis corporis instar.
Inchoat astutus dirum cum simplice bellum,
Non flagra, non gladios, sed pacis habentia signum
D Primum verba movens : « Quo frater, duceres, in-

[quit? »

Sed quid ad hæc simplex? facies humana, serenus
Vultus, et eloquium cum nomine fratris amicum,
Quæ bene cordatos homines multumque probatos
Exciperent, ad colloquium miserabile mentem
Alliciunt stolidam; quo tendat, pandit. At ille
Subsequitur : « Quare tantum vis ferre laborem? »
Hic via, consiliumque viæ : — « discrimine nullo
« Atque mora nulla, conquiri posse quod optas. »
Utque magis capiat miserum, magis ora serenat,
Voceque demulcens, ait : « Agnoscisne loquentem? »
Cernere se juvenem quis sit nescire fatetur
Simpliciter simplex. Tunc inquit : « Apostolus ille

« Sum quem quæris ego. » Credit miser, atque re-
 [pente
 Stratus humi deposcit opem, scelerumque levamen.
 Mox auctor mortis mortis prorumpit ad atrum
 Consilium, sed facturum quid consulat illum
 Accipit ante fidem. Tunc sic ait : « Haud, nisi solvas
 « Ipse tuos artus animæ compage, salutem
 « Quam cupis, æternam speres. Vis vivere vitam
 « Semper mansuram? vitam tibi tolle caducam. »
 Horrescit facinus bruto sub pectore tantum,
 Audet, et hoc fidei. . . . esse repugnans
 Dicere : sed monitis persuasus cedit iniquis.
 Flagitat ergo modum, tantum quo crimen agatur.
 Hospitium repeti, cœna, sermonibus ore
 Sollicitum pectus claudi, cunctisque sopore
 Immersis, fauces gladio penetrarier imas,
 Et ventris medium, tantum post vulnus, eodem
 Consulitur gladio transigi. Suadet iniquus
 Quod cupit. It, cœnat, simul atque gravatis
 Somno consociis, immergit gutture telum,
 Amputat et venas, secat et cum gutture nervos.
 Nec mota, configit præcordia : sed dolor ipse
 Criminis ac mortis miserum clamare cogit.
 « Me miserum ! perii ; scelus hoc mea dextra per-
 [egit.] »

Et ruit exanimis : miseram mox turba ferorum
 Spirituum capiunt animam, rapiuntque trahuntque,
 Per summas valles agitantes atque per imas.
 Apparet subito facinus qui suaserat hostis,
 Juris et esse sui, sceleris qui causa sit, inquit.
 Ceditur, insequitur, magis omnibus urget et unus.
 Ad loca Romanis sic itur proxima muris.
 Vox sonat hic : « Sinite ; » stolidi cessere parumper.
 Sed repetunt animam, dum vox silet, atque coarctant.
 Intonat hæc eadem propior mage, terribilisque :
 Diffugiunt omnes subitis terroribus hostes,
 Nec quatiunt animam jam sancta voce solutam.
 En specie vera juvenis pulcherrimus astat :
 Novit apostolici formam quasi præscius oris
 Spiritus ; hunc sequitur, super ardua tecta venit
 Principis Ecclesiæ regnantis ; in æthere Mater
 Virgineis stipata choris astare videtur.
 Accedit Jacobus, pro tanta labe precator.
 Audit ab ore pio : repetat nisi carnea claustra,
 Et cum carne luat factum cum carne reatum,
 Non animam tanto damnatam crimine solvi.
 Ergo repentino rediens jam libera cursu,
 Intrat apostolico dimissa cubilia ductu.
 Oscitat, erigitur, loquitur, graditurque cadaver :
 Dat res ipsa fidem sociis, nam vivere cernunt
 Quem videre mori ; sed testis sola cicatrix
 Esse potest aliis, quæ vulnere sic in utroque
 Cernitur, ut talem vitæ jam nemo redisse
 Ad postliminium dubitet. Huic Cluniacensis
 Cœnobii vicina loco loca sacra feruntur,
 Cui Pater haud parvi meriti vir præsidet Ugo.
 Hæc petit, hunc orat habitum dare, cuncta professio
 Quæ sibi contigerant. Pater at discretus, et actus
 Et mores hominis perquirens artis et usus,

A Contentum reperit quibus ars sutoria sese
 Foverat et matrem, quam ne sinat imperat. Ergo
 Ad matrem redit ; ipse sibi jam causa cavendi,
 Exemplumque spei quocunque crimine lapsis.
 III.

De conversione quorundam Salernitanorum.
 Res nova magna satis perhibetur facta Salerni,
 Plena piis lacrymis, laudibus et celebris.
 Una domus locuples, sublinis, docta potensque
 Tota simul sacræ induit arma togæ.
 Hæc vir et uxor erat, dilectaque pignora septem,
 Quinque mares, sexus cætera feminei.
 Quis, bone vir, Domini melius te jussa peregit ?
 Vel quis adimplevit his ita temporibus ?
 Uxorem, sobolem, matremque patremque relinquit,
 B Et quod habet pro se præcipit Omnipotens,
 Tu simul ista sinens, tecum fers omnia Christo.
 Plus Evangelium quam jubet ergo facis.
 Quæ tam dulce Deo nunc offert femina munus,
 Uxor magnanimi, jam soror ipsa viri ?
 Qui sua det rarus, qui se prope nullus habetur :
 Tu tua, tuque tuos, teque dicas Domino.
 Quid fecit imperio sic te deferre parentum
 Egredia proles, spes et honor patriæ ?
 Ætas illa tibi, quæ, mundi fessa labore,
 Cogeret id non est, spes et honor patriæ.
 Lex ea qua soboles ad patris velle dicatur
 Nota tibi non est, spes et honor patriæ.
 Huic autem imperio si contradicere velles,
 Te sibi, te patria legibus eriperet.
 C At patris et matris minor esset gloria, certe
 Nec tibi præter eos gaudia plena forent.
 Lex dat et usus habet patris ut sit filius hæres :
 Vobis est hæres, germina clara, pater.
 Propensam celeremque vicem sumpsere parentes ;
 Imo magis multo quam dederint capiunt.
 Quæ datur accipitur certissima portio rerum :
 Nam nisi sumpta, minus nunc aliena foret.
 En rerum dominos, dulcissima pignora septem,
 Cum rebus quasi res, donat uterque parens.
 Non igitur quondam plus detulit ille parenti,
 Qui mactandus abit qua vocat ipse parens.
 Vos quoque patris amor Christi mactavit ad aram,
 Dum perimens mundo, vos dedit ipse Deo.
 D O sacra turba, pater, materque, beataque proles,
 Hæc pia sunt, bona sunt, facta decencia sunt.
 Sed gaudere licet, quia præmia retribuuntur,
 Quæ nullus sensus, mens quoque nulla capit.
 Prædia, fundus, ager, simul est omnia supellex,
 Dulcis et affectus sprætus amicitia.
 Sed dabitur cœlum, dabitur paradus et ipse
 Christus ; et æthereus cœtus amicus erit.
 Quam tunc felices eritis lactique parentes,
 Vobiscum soboles cum super astra eluet !
 Et quam tunc felix poterit pia turba videri,
 Cum vos inter oves pascet uterque parens !
 Quanta ducum vestris inviderit ala triumphis,
 Vestro non nisam se dolitura modo ;
 Cum post delicias mundique sequantur amorem,

Perpes et ampla fames et stygiæ chaos!
 Et vos ad cælum tegeticula nigra, diæta,
 Libratusque cibus per pie vota ferunt.
 His quoque perpetui vermes pascentur et ignes :
 Vobis angelicus panis edendus erit,
 Qui semper satiat nec fert fastidia, plenu
 Cujus vivificat tactus, odor recreat.
 Hoc ut et ipse cibo potiar, pia concio, tecum,
 Ad Dominum juges, obsecro, funde preces.
 Et precor ut fratris placeat meminisse Joannis
 Ut quod amatis amet, quod facitis faciat :
 Nam sine stirpe sua, prope toto quemlibet orbe
 Solum velle frui dedecus, haud decus, est.

IV

In laude sancti Secundini Trojani episcopi (2).

Adsis tota tuis festis festiva diebus,
 Troja, quibus cessit altera Troja tibi.
 Plures illa viros terraque marique potentes,
 Quos tamen haud potuit semper habere, tulit.
 Horum sensit spes vivorum, sensit honores :
 Defunctis perit quidquid honoris erat.
 Tu, nova Troja, duces cœlique solique potentes,
 Qui tibi plus aderunt cum moriuntur, habes.
 Ex his unus adest, proprio qui more secundans
 Cuncta, Secundinus rite vocamen habet.
 Hujus ad egregium præsens accingere festum,
 Lætaque significent mens, habitus, facies.
 Sume lyram : medias placeat contendere netas,
 Carmen lætitiæ lingua manusque sonent.
 Ut colat, hunc ut amet nimis urbs nimis urbis
 [amantem,
 Condecet; indicio id quod amere sat est.
 Ignotus jacuit, cum tu destructa jaceres ;
 Mœnibus ut surgis, surgit et ipse tibi.
 Plurimus et pulcher lapis a fossore repertus
 Pulchra quod exstiteris et spatiosa refert.
 Sed sacer inventi thesaurus corporis, omni
 Splendidior lapide, sis mage pulchra facit.
 Pange quod exhibitas dum præsul præsulis odas (sic)
 Ridet, in extremum it prope supplicium.
 Supplicat ecce, rogat modo qui destruxit, et orat,
 Cumque doloris abest causa, dolore caret.
 Sic sacer irrisus punit, juvat atque rogatus.
 Sic renitet virtus, sic pietatis opus.
 Credulus ergo fidem cui restitit exprimit idem
 Præsul, reliquias dum probat igne sacras.
 Reliquias ambit nec habet vim flamma cremandi.
 Sic illæsa foras ossa cremata volant.
 Summa refrigerii residet loca, cujus os ignis
 Urere nec potuit, nec retinere diu.
 Collocet ergo sacra sacra membra præsul in ara,
 Detque Secundino non aliena suo.
 Laudat, honorat, amat, veneratur, supplicat, orat :
 Hæc sua sunt equidem : urbs, facias eadem.
 Plures, Troja, vales hujus numerare triumphos,
 Sed sat hoc laudis suppetet ad cumulum
 Non sat erat Latium virtutum præmia totum

A Et præclara tui facta viderè ducis :
 Gallia tantorum spectatrix ipsa honorum,
 Ipsaque materies, testis et ipsa venit.
 Gallorum celebrem Sancti Michaelis ad ædem
 Venerat oratum more suo populus.
 E quibus unius totos circumplicat artus
 Languor inauditus et gravis et subitus:
 Omne quidem corpus sic sic contraxit, ut instar
 Sphæræ, non hominis, redderet ille globus.
 Crura, pedes stabili compagine utriusque hærent :
 Vix habet officium lingua manusque suum.
 Cætera membra premunt, nec omittunt ista dolores.
 Vivere jam patitur qui toties moritur.
 Fama Secundini jam pluribus agnita terris,
 Evolat ad Gallos tum sibi contiguos.
 B Mox insperatæ spes sumitur ampla medellæ,
 Languor et ut pelli possit, adesse salus.
 Ergo Secundini venerandam fertur ad ædem,
 Cujus eum nusquam ferre pedes poterant.
 Psallitur, oratur, lacrymatur, vota moventur,
 Munera spondentur : sit cito quod petitur.
 Qui simul ulnarum, manuum, crurumque pedumque
 Perdidit officium, suscipit omne simul.
 Jam graditur, loquitur, vegetatur corpore toto
 Corpore qui toto pene solutus erat.
 Quem voti præsens morbi facit esse recessus
 Dum novus est, memorem; cum vetus, immemora.
 Ad patriam lapsis aliquot parat ire diebus,
 Qui novit nusquam si foret incolumis.
 Non impune tamen; nam mox intratur in urbem,
 C Pœna priore nimis asperior rediit.
 Si patriam peteret, gressum validulo negabat;
 Si Trojam vellet, pes sibi liber erat
 Ergo libet Trojam remeare salute recepta,
 Seque Secundino dedere servitio.
 Obsequium reducem solidat stabilitque salutem,
 Et repetita salus roborat obsequium.
 Sit satis ad laudem tanti Patris ista tulisse,
 In quibus aspicias quæ fuerint merita.
 Certe non pietas, probitas, non illa voluntas
 Cuique suum tribuens, non amor ille duplex,
 Certe non gravitas, non denique cætera virtus
 Hujus ab hospitio mentis abisse potest,
 Quem sic virtutum Rex largitorque honorum
 D Audit et exaudit, glorificat, decorat.
 Respice jam cives, Pater optime, respice alumnos,
 Respice præcones, præco superne, tuos.
 Si tua suscipiat suffragia non tua tellus,
 Jus dat ut hæc tellus plus tua suscipiat.
 Cum noviter notos morbo faciente procurês,
 Cura devotos sponte d'ique tuos.
 Fit cum sanatur sananti debitor arger :
 Præco quem cecinit creditor esse potest.
 Ergo modo quodam meriti subeamus alumni
 Quod nihil immeriti nunc subiere rudes.
 Corporis et cordis mala destrue, siste salutem,
 Pars vacet ut nunquam utraque laude tua.

(2) Carmen de S. Secundino jam ediderat Ughelli Italiæ sacræ tom. I, col. 1341.

V.

Hymnus de sancto Secundino (3).

Christe, Rex regum, pretium piorum,
Nostra, qui digne tibi militantis
Res Secundini canimus secundas,
Vota secunda.

Hujus insignem celebremque vitam,
Nobiles mores, veteres triumphos
Mira virtutum noviter suarum

Proditam pandunt
Falsa promentem jaculo doloris
Percutit vero, videt hic reatum,
Pœnitent dicti; sua pœnitentem
Pœna relinquit.

Cujus oblectant animam tepores
Veris æterni, fovet et quietis
Aura cœlestis, nequit hujus artus
Flamma nocere.

Omnibus membris pene destituto,
Quem suum tantum poterat tueri
Jus, preces fundens celerem refundit
Lingua salutem.

Præsuli tanto vacuare facta
Vota tentantem valetudo necit
Sospites gressus eadem paranti
Solvere solvit.

Fimbriis pallæ decorantis aram
Cereus mistus penitus crematur;
Fimbriæ vero nihil ustionis
Perpetiuntur.

Splendor æternus, decus et triumphus
Cum cœterno tibi sit Parente,
Atque cum sacro pariter, superna,
Flamine, Proles.

¶ Ecce Secundinus, cœlesti sede potitus,
Transit ab hac vita, vere bonus Israelita.
Nunc chorus exsulet psalmisque sequatur eum-
Transit, etc. [tem.]

¶ Euge. Dei regis cultor bono, serve fidelis,
Multa supra felix, quia supra pauca fidelis!

¶ Dupla repræsenta tibi tradita quinque talenta.
..... quia, etc.

VI.

In laudem sancti Martijni eptscopi.

Gemma sacerdotum, votis assiste tuorum,
Ut resonent meritis cantica digna tuis.
Facta triumphorum celebrantur ubique tuorum,
Cum rutilas primo sub fidei titulo.
Quem legis in terris tuus est super æthera testis :
Pars chlamydis Dominum scœnerat æthereum.
Fit latro prælatus virtutum præco tuarum,
Cœlestem profiteus ad tua verba fidem.

(3) Exstat apud Ughelli *l. l.* col. 1342.

A Prævalidus fortem sermo procul effugit hostem,
Ellebori clades vi precis omnis abest.
Quod fuerit latro terrissima pandit imago,
Cui datur obsequium martyris atque decus.
Maxima ter barathrum virtus evicerat atrum,
Criminibus pressos suscitavit atque reos.
Dum crucis arma moves, stat plebs ut saxea moles,
Nec nisi quando voles quolibet ire potest.
Te subeunte, suam pinus vertendo ruinam,
In qua parte fuit non ruitura, ruit.
Ignea vis refugit, dum flammis obvius exis;
Ardet et his solis, est ubi jussa, locis.
Plebe reluctanti, cœlestibus obsitus armis
Dæmonicæ totum diruis ædis opus.
Te quoque dum gladio petit unus et alter iniquo,
B Ille ruit, gladium perdit hic e manibus.
Quot prece das salvos morbis et dæmone captos!
Leprosorum curant oscula sola tua.
Innumeros pellit languores sîmbria vestis :
Febres charta fugat sunt ubi scripta tua.
In nimium diris contractus membra ruinis,
Illitus unguento sospes es angelico.
Uteris angelicis, hominum parcendo, loquelis,
Vultibus æthereis ac tibi conspicuis.
Quod facit invitus hostis tibi prodit iniquus :
Non te facta latent, sæpe futura patent.
Cum trahitur tunicæ tibi forma videnda fugosæ (sic),
Mox evanescit : ars simulata perit.
Purpureo Christum mentitur ut hostis amictu,
Notus, ut umbra, tuis labitur ex oculis.
C Magna sacramenti dum tractas dona superni,
Divino proprium emicat igne caput.
Dum sacer expansas sustollis ad æthera palmas,
Cernuntur gemmis brachia nuda tegi.
Hunc tibi virtutum cumulum fert copia morum,
Quos liquet humanum transivisse modum.
Unde potes, moriens, prope dicere solus in hostem :
« In me funestum nil reperire vales. »
Te canit in cœlis, de corpore quando recedis,
Sanctorum numerus angelicusque chorus.
Obvia tota venit cœlestis curia Regis,
Et datur ipse Deus, palma decora, decus.
Nobilis in terris accedit gloria membris,
Quæ solis superant irradiando jubar.
D Sic sacer, ornatus, sic omni parte beatus,
Hic et in excelsis præmia digna metis.
Quæsumus inde, Pater, quibus es spes, esto juv[er]
[mea;
Et quibus ipse times, hos refovendo vide.
Non piget ætatis, non tædet in orbe laboris,
Vivere si liceat, te duce dum vigeant.
Velle sit in cœlis tibi nos, Martine, tueri,
Mox ubi quæque voles absque labore potes.